

PROPELLERBLADET

Organ för FFVs kamratförening

Nr 63 Årgång 52

2001

PROPELLERBLADET

Organ för FFV Kamratförening

Redaktör och ansvarig utgivare: Leif T Larsson

I redaktionen ingår: Styrelsen

Föreningens styrelse:

- * Ordförande: 6336
Leif T Larsson, Midsommarvägen 10, 126 35 Hägersten. 08 - 84 99 34
- * V ordförande: 6060
Bengt Svensson, Skogslundsvägen 4, 732 48 Arboga. 0589 - 132 14
- * Kassör: 5746
Rolf Olsson, Turedalsgatan 42, 732 31 Arboga. 0589 - 135 48
- * Sekreterare: 5858
Åke Tedesjö, Mastvägen 30, 723 48 Västerås. 021 - 80 40 88
- * Ledamot: 4929
Karl Gardh, Anders Johanssonsg 22K, 732 47 Arboga. 0589 - 139 14
- * KFUK-KFUMs representant:
Larsowe Roman, Råbykorset 38, 724 69 Västerås. 021 - 35 86 91
- * Suppleant: 5325
Jan Welin, Vretvägen 35, 732 32 Arboga. 0589 - 136 49
- * Suppleant: 5716
Per Åke Angelöv, Grindgatan 50, 589 23 Linköping. 013 - 15 12 02

Medlemsavgiften för år 2002 är 100:- (Etthundra kronor)

Postgiro 34 02 04 - 7

Hemsida: <http://www.malarnet.com/ffvk/>

Flygförvaltningens Verkstadsskolas Kamratförening

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid 1	Hej alla vänner!	Styrelsen
Sid 2	Vad fick mig att söka till FFV:s	5219 Gösta Persson
Sid 10	Inbjudan till årsmöte och kamratträff 2002	
Sid 10	Hallå alla 58-or	5858 Åke Tedesjö
Sid 11	Jubileum för 48-orna	0Västeråsgänget0
Sid 12	Årets 57-träff i Västerås	5732 Kjell Landgren
Sid 14	Utblickar från Lövudden 2001	Larsowe Roman
Sid 16	Årskurserna 1942 och 1943:s	4307 Sigvard Hansson
Sid 22	Gamlingträff	4219 Gunnar Wikström
Sid 23	Veteranernas veteran	4304 Harry Frohm
Sid 27	Jul- och Nyårshälsning	4102 Sven Johansson
Sid 29	Flottiljernas Kamratföreningar	5524 Roland Rehnback
Sid 33	Söderslätt och bönderna	5107 Sten-Eric Svensson
Sid 41	Östersundsträffen den 3 maj 2002	5732 Kjell Landgren
Sid 42	Nord Irland	5117 Jarl Jönsson
Sid 46	Föreningsfakta	5746 Rolf Olsson
Sid 47	Ringar till salu	
Sid 48	IN MEMORIAM	

Hej alla vänner!

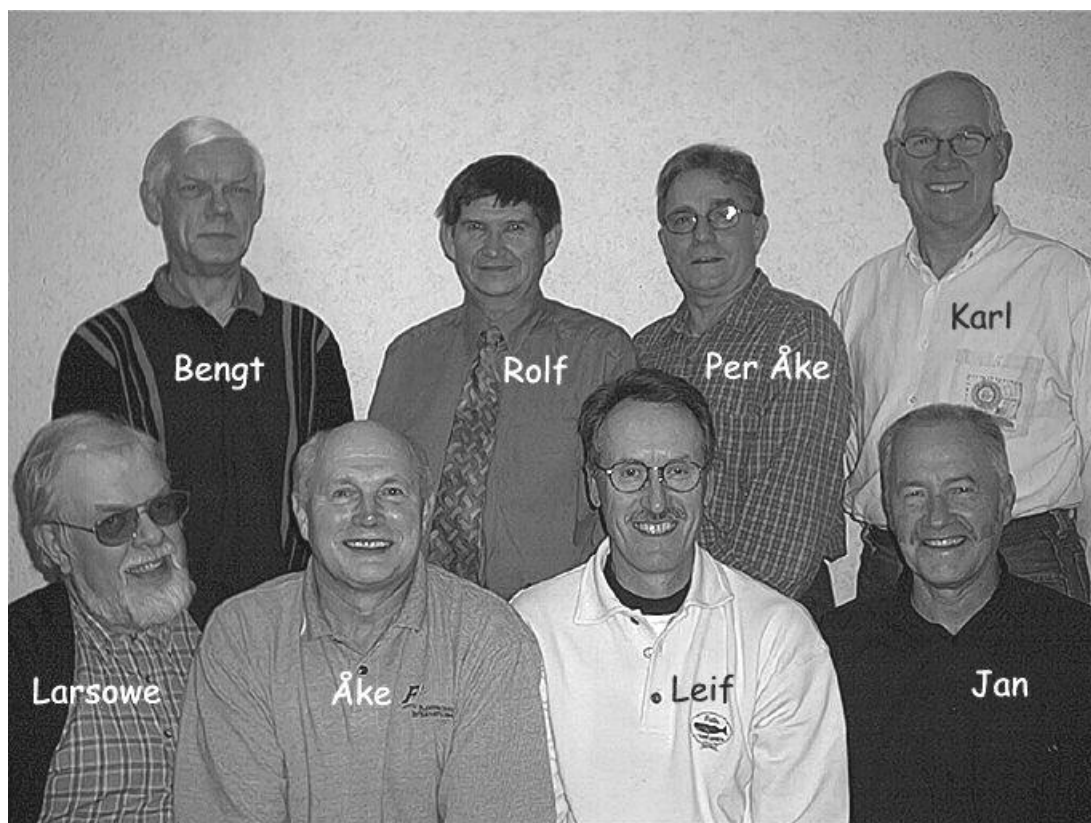
Ett år igen och vilket år. Kommer ni ihåg våren med allt vatten under broarnaé . För att inte tala om USAmaé den 11 september!

Jubileumsår igen! 60 år sedan skolan startade! Vi har inte planerat något stort gemensamt program liknande 1992 och 1994. Men några samlade aktiviteter blir det, och beroende på ert behov och intresse hjälper vi gärna till med arrangemang och lokala kontakter. Kontakta gärna någon av oss om era önskemål.

Läs och låt er inspireras av artiklarna om klassträffar längre fram i bladet så ses vi nästa år.

En Fridefull Jul och ett Gott Nytt År!

Styrelsen

Vad fick mig att söka till FFV:s verkstadsskola och vad blev det sen

Redan som liten var jag intresserad av flyg. Som femåring sprang jag på min fars åkrar och jagade flygplan. Jag är uppväxt på ett lantbruk i nordvästra Skåne mellan Klippan och Ängelholm där flygplanen flög över varje dag. Ljungbyhed övade nödlandningar på min fars åkrar. De flög med SK 25, ett skolflygplan målat i blåsvart och orange som syntes bra på långt håll. Dag ut och dag in sprang jag ut på åkrarna och tittade på flygplanen när de kom inflygande på någon meters höjd över marken för att sedan dra på fullgas och fortsätta på ett nytt varv.

Kriget i Europa hade börjat ett år tidigare och oron bland folket var stor. Svartmålade tyska flygplan kom ibland in över Skåne och satte skräck bland befolkningen.

Som liten blev jag uppmanad av föräldrarna att springa och gömma mig när flygplanen kom och flög över oss. Alla fönster skulle täckas med mörkt tjockt papper för att ljuset från lamporna inte skulle synas nattetid.

Amerikanare och engelsmän började flyga över Skånes västra del för att nå mål i Tyskland. Det var ett skådespel (trots att det var krig) att höra och se alla dessa flygplan. Trots min ringa ålder så har jag ett gott minne från den tiden. Flygplanen kom flygande i armador.

Strålkastarna på marken följde och sökte efter flygplanen nattetid. De sköt gula- vita- och röda spårljus. Från flygplanen kastade de ut stanniolremsor (som jag gick och plockade på dagarna) för att lura strålkastarna. Ett så kallat motmedel redan på den tiden. När flygplanen kom tillbaka kunde man ibland se plan som det brann i. Besättningen fick oftast lämna dessa flygplan med fallskärm. På dagarna hände det att de nödlandade.

Kungliga Skånska Flygflottiljen i Ängelholm F10 byggdes upp. Med detta runt om mig, så var intresset för flyg väckt. Trots att min far

gjorde allt för att jag skulle stanna vid lantbruket så har jag inte ångrat en dag att jag började vid flyget.

Nu var det bara det att jag ville bli flygförare, men mina föräldrar ville inte skriva på några papper så det fick bli något på marken som hade anknytning till flyg. Då kom tillfället väl till pass. FFV i Västerås sökte elever till skolan med intagningsprov i Hässleholm. Fast lönen var ej så tilltalande.

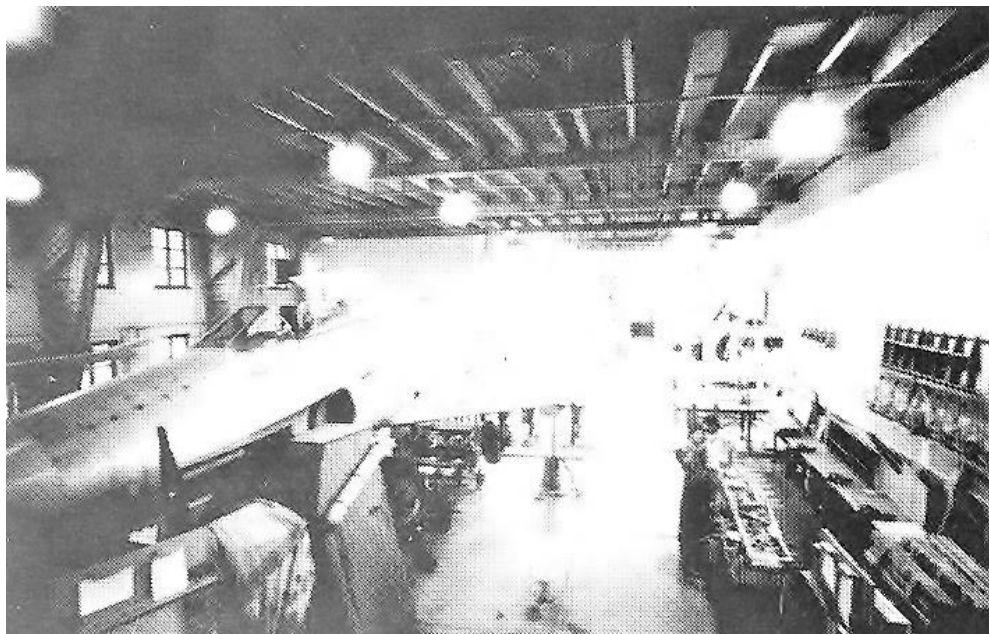
Dessa prov hade jag inte så svårt för. Redan på den tiden fanns det en Emil i mig, man fick ju klura ut vissa problem under provets gång.

Jag kom in på flygmekanikerlinjen. Två år i Västerås och två år på CVM i Malmslätt. Efter dessa fyra år fick vi söka någon plats i Sverige där vi förband oss att jobba i tre år för att kunna kvittera ut gratifikationen som erbjöds oss om vi stannade inom flyget i sju år från den dagen vi började skolan. Det var en oändligt lång tid då. Jag sökte till F10 i Ängelholm eftersom jag var skåning och hade mina släktingar där nere. FC (Försökscentralen i Malmslätt) fick komma i andra hand. Det blev FC.

Varför blev det FC? Det låg till på det viset att det fanns en verkstadschef där som hette Sven Birgander som hade god erfarenhet av elever från Verkstadsskolan i Västerås. Han anställde så många elever han kunde varje år. Därför hamnade jag på FC.

Redan på hösten fick jag göra min värnplikt på F10 i Ängelholm som flygmekaniker. Där fick jag jobba tillsammans med min trätobroder från Östra - Ljungby 5217 Lennart Nilsson. Vi bodde på samma logement på Johannisberg och i Malmslätt. Efter ett år som värnpliktig återkom jag till Malmslätt.

Jag har fått lära mig J28 Vampire, J29 Tunnan, A32 Lansen, J33 Venom, J34 Hawker Hunter, J35 Draken, AJ 37 Viggen och JAS 39 Gripen. Nu skruvade jag inte på alla flygplanen. Efter utbildningen på Viggen så fick jag en annan tjänst vid FC som verkmästare i en av hallarna, men innan jag hade kommit så långt hade jag haft mina funderingar på vad man kunde få ut av livet efter avslutad skolgång i Västerås.

Jag höll på att bli vuxen och stadgad. Grunden var lagd både för utbildning och uppfostran, men för att kunna kliva vidare på stegen

fordras ytterliggare kunskap. Ibland tyckte jag att det räckte när allt var roligt och kändes bra. Men sen kom stunder då det blev tråkigt och då tänkte jag. Hur blir det längre fram i livet? Förtjänsten var inte så hög då jag gick kvar på golvet. Som FFV:are så hade man något inom sig som drev på. Man skulle vara vackrast, starkast och bäst. Detta malde och drev på. Jobba vidare och fortsatt utbilda dig. Jag gick några år i Malmö på utbildning. Jag hann även med en period i Gaza i 9:de svenska FN bat. 1960-61.

Jag återvände till FC 1963 i november och fortsatte att jobba där fram till den 7 februari 1997 då jag slutade med avtalspension. Under åren 1974-97 jobbade jag på planeringsavdelningen där vi hade hand om den dagliga flygverksamheten vilket innebar att vi beställde de prov och flygplan som skulle genomföras under dagen. Detta innebar att vi kunde ha kontakt med flera provplatser och förband inom Sverige för att få hjälp med t ex mål och inmätningar. Vi skötte även långtidsplaneringen, inlåning av flygplan och försåg SAAB med resurser till sina provflygplan.

Vi provade allt nytt i första hand till flygvapnet. Vi låg på framkant och det blev aldrig tråkigt. Det var många intressanta händelser som t ex att få vara med hela planerings- och utprovningsperioden på JAS 39 Gripen fram till leveransen av de trettio första flygplanen.

I tjänsten fick jag åka med i de flersitsiga flygplanen och på fritiden höll jag på en period med segelflygning, så mitt lystmäte för flygning fick jag tillgodosett.

Nu var det någon som undrade om jag var riktigt klok som på dagarna arbetade med flygplan och på fritiden arbetade med flygplan. Det är en viss skillnad, för det jag gjorde på kvällarna var restaurering av gamla flygplan som jag inte tidigare hade jobbat med.

När det handlar om restaurering så började det med att Flygvapenmuseum i Malmslätt införskaffade en Spitfire från Kanada

som i stort var ett skal. Vi var ett gäng på c:a 15 personer som en gång i veckan under drygt fem år jobbade med att restaurera flygplanet. Som medlem i ÖFS (Östergötlands Flyghistoriska Sällskap) har vi som målsättning att på olika sätt stödja Flygvapenmuseet med hjälp både att skruva på flygplan och införskaffa utrustning samt forska i flyghistoria och sprida kunskap om denna. Spitfiren saknade motor, propeller, huv, landställsluckor och hjul, filletplåtar, instrument, apparater och reglage så det var lite att ta tag i.

Med stor entusiasm startade vi restaureringsarbetet. Motorn fick vi från Skokloster vid byte med en DC 3:a. Propellern fanns på flygmuseet likaså hjul och diverse instrument och reglage. Huvven hittade vi på en skrotgård i Jönköping. Landställsluckorna gjorde vi själva. Filletplåtarna fick vi från England plus många småprylar som vi bytte till oss genom att kopiera reservdelskatalogen och ha som bytesobjekt.

Vi satte som mål att flygplanet inte fick flyga. Det skulle restaureras till statiskt utställningsskick. Vi lyckades till 99 %. Av allt som skall finnas i flygplanet finns allt utom några överföringsarmar som skall sitta mellan propellerbladen och omställningsmekanismen. Det var julafton varje gång vi fick prylar som skulle sitta i flygplanet.

Toppen var när vi hade med oss en nypressad nosring till en Spitfire som hade stått som gate guardian. BAE fabriken i Warton restaurerade detta fpl till flygbart skick åt BBMF i Conningsby. Efter överlämningen fick vi gå in i förrådet och i stort ta vad vi behövde till vår Spitfire.

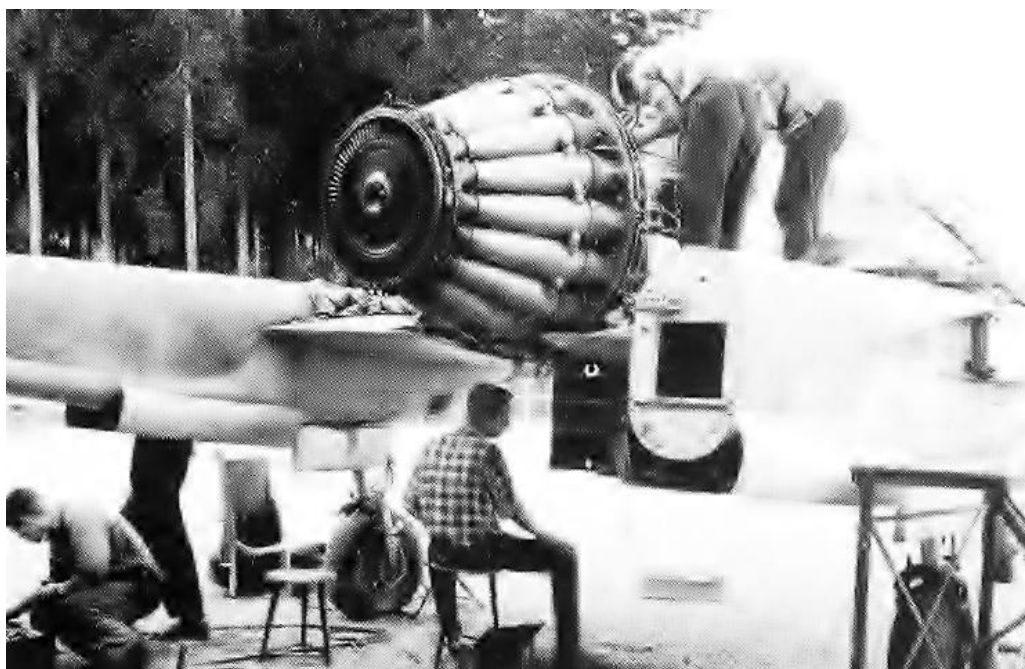
Sedan 1989 står den att beskåda på Flygvapenmuseum i Malmslätt.

Nästa uppgift var att bygga om en A21A till en J21R eftersom det saknades ett sådant flygplan i museets samlingar. Detta innebar att vi bytte ut kolvmotorn och satte dit en reamotor vilket fick som följd att vi fick bygga om hela kroppen från bakre delen av huvven. Vi byggde om stabilisatorn, ändrade landställ, bytte ut inredningen i kabinen och

byggde fram frontrutan. I slutet på denna ombyggnadsperiod som pågick i åtta år hann jag bli avtalspensionär och fick chansen att vara med att jobba dagtid. I stället för att jobba en kväll i veckan kunde jag vara med och jobba två dagar i veckan mellan kl 0900-1400.

Även detta flygplan står uppställt på Flygvapenmuseum i Malmslätt sedan 1998 vid sidan om en A21A, så man kan se skillnaden mellan dessa två plan.

En dag när jag stod framför flygplanet kom det fram en herre och sade. òTänk, att en gång när jag var med i flygpojkarna på F18 i Tullinge så fick jag jobba på ett sådant flygplan, jag undrar vad det blev av det, för man hade sagt att det skulle bevaras.ò Eftersom jag kunde planets historia, så var det rätt roligt att berätta den för honom. Flygplanet som han hade jobbat med var samma som vi hade byggt om och som stod framför honom. Efter F18 vistelsen så ställdes planet upp utanför Tekniska Museet i Stockholm och kom sedan till Flygvapenmuseum i Malmslätt.

I dag är jag projektledare för inredningsarbetet med en B18B som hade legat 33 år i hamninloppet till Härnösand. En februaridag 1946 startade

18.172 från Halmstad mot Luleå men tvingades av väderskäl i kombination med bränslebrist att nödlanda på isen utanför Härnösands hamn. Flygplanet sjönk ett par dagar senare vid ett bärgningsförsök och fick då ligga kvar på havets botten i 33 år. 1979 togs planet upp och ett restaureringsarbete kunde startas. 1989 var planet i ett sådant skick att det kunde ställas in i museet vid invigningen av etapp II. Det var då ett tomt skal men allt eftersom tiden gick, så hade man samlat på sig prylar för att delvis kunna inreda kabinen.

Ritningar togs fram till instrumentbrädan och ett verktyg tillverkades så att man kunde pressa fram den. Instrument hämtades från vinden på skolan i Johannisberg. Där kom FFV med i bilden. Styrkolonnen har fått inköpas i ett dåligt skick men är idag som en ny. De prylar som går att återanvändas efter blästring och ytbehandling används.

Vi i restaureringsgruppen startade med inredningsarbetet 1999 i museet bland flygplan och besökare vilket är mycket positivt ur alla synpunkter. Det är roligt att kunna bjuda in intresserade besökare innanför repen. Någon tidspress har vi inte på oss, så när flygplanet blir klart, får stå skrivet i framtiden.

En bomb skulle hängas upp i bombrummet, men låsen var fastrostade så vi var tvingade att plocka ner takluckan mellan bomb- och tankutrymmet. Över 300 skruvar fick borraras bort och med hjälp av spett fick vi ner luckan. En hink vitt pulver fick sopas upp. Vid besiktning av de fyra vingbalkarna som går genom kroppen, visade det sig att två tredjedelar av metallen hade blivit vitt pulver.

Balkarna byttes ut, ny lucka tillverkades och bomblåsen togs isär blästrades och ytbehandlades, nya gavlar och fjädrar tillverkades så nu fungerar låsen.

Vi saknar många prylar och är ständigt på jakt efter dem. Om det är någon som har något i sina gömmor, så är det bara att ta kontakt med Flygvapenmuseum i Malmslätt. Bara en så enkel sak som tribunskruv

är vi tacksamma över att få. Vi brukar skoja att òom alla som stal prylar också återlämnade demò (för det visade sig att man sällan fick någon användning av dem) är det bästa som hänt oss.

Som jag skrev tidigare har jag blivit idiotförklarad många gånger, att på dagarna jobba med flygplan och även ha det som fritidsintresse, då kan det inte stå rätt till i hjärnkontoret, men är man FFV:are så är man.

Jag har FFV och flyget att tacka för att ha fått så många vänner i hela världen.

5219 Gösta Persson

Inbjudan till årsmöte och kamratträff 2002

Nästa år 2002 är det åter tid för det sedvanliga årsmötet på Lövudden i Västerås. Som vanligt är det också sammankopplat med en kamratträff där det finns utrymme för såväl klassvisa som gemensamma arrangemang. Notera också att det är 60 år sedan skolan startade dvs det är frågan om en jubileumsträff.

Passa på att fira just din klass som har jämna år sedan ni började eller slutade skolan. Tag kontakt med dina klasskamrater. Möjlighet till en gemensam middag på lördagskvällen finns.

Boka redan nu in i din almanacka lördagen den 1 juni och söndagen den 2 juni för ett besök i Västerås.

Separat kallelse med program kommer att sändas ut under april.

Väl mött den 1-2 juni 2002 i Västerås!

Hallå alla 58-or!

Även om minnet sviker oftare nu än förr så är jag fullständigt säker på att det nästa år blir 40 år sedan vi en solig junidag tog vår examen.

Är detta inte orsak nog för en klassträff?

Jag tänkte väl det. Det är bara att försöka få ihop gänget. Om vi alla hjälper till skall det gå. Kolla in i namnförteckningslistan och tag kontakt med klasskompisarna i din närhet för bearbetning.

Jag kommer igen i vår med ytterligare information. Tag gärna kontakt med undertecknad via E-post, brev eller tfn för att diskutera upplägget.

Jag kommer snart att lägga ut en specialsida för 58-or på vår hemsida www.malarnet.com/ffvk.

5858 Åke Tedesjö

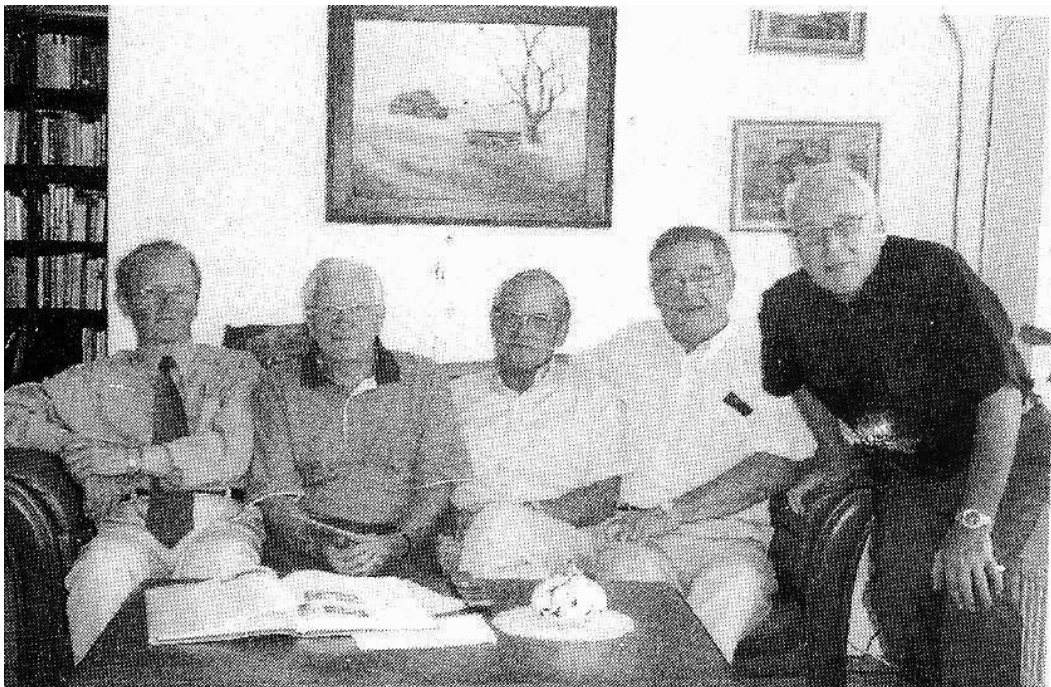
Jubileum för 48-orna

Tiden går snabbt. Vid kamratträffen 2002 är det 50 år sedan vi lämnade skolan. Tänk om vi alla kvarvarande kunde samlas för att berätta gamla minnen.

Vi är 4 klasskompisar som kommer att ta hand om er, Erik, Eine, Bengt och Åke. Kanske vi kan samlas tillsammans med våra ötyrannerò 47-orna då Filip är med i gänget.

Vi kommer att höra av oss.

öVästeråsgängetò

Årets 57-träff i Västerås

Till den 19 och 20 maj 2001 kallades alla 57-or, för en helt egen träff i Västerås. Kallelsen hörsammades av totalt 21 st. Med fruar blev vi totalt 29 st till lördagskvällens gemensamma middag. Redan fredag em "tjuvstartade" vi 14 st på First Hotel (tidigare Hotel Arkad), och allra först anlände Eyvon med fru från Luleå! Märkvärdigt! Att de som bor längst bort, alltid kommer först. (Sist kom Söderberg på lördagskväll från Bålsta, 6 mil).

Det egentliga programmet startade lördag fm med besök på vår skolas efterföljare, Flygtekniska skolan vid Hässlö (gamla F1). Mycket bra information och guidning fick vi av en person från skolans ledning. Informationen startade med "Skolans historia startade 1942... osv osv" Det är vi det!! Allra helst våra veteraner 42-orna....

Efter skolvisningen intog vi fika på Björnögårdens servering vid Björnöns friluftsområde.

Lördagskvällen tillbringade vi på Djäknebergets restaurang. Vård för kvällen var 5703 Arne Brahm, som under åren i Västerås fick det välkända namnet "Väddö". Med säker hand lotsade Väddö oss förbi alla blindskär och grynnor hela kvällen. I slutet av kvällen hamnade de flesta av oss på Skybaren i Skrapan vid Kopparbergsvägen.

Det gemensamma samlingsstället för hela helgen var rum 241 hos vår "ständige kassör" Svarten Olsson.

Vi får se om "vår träff" sätter några spår i föreningen inför nästa årsmöte. (Väddö är revisor !)

Söndagen startade med en guidad busstur kors och tvärs genom Västerås. En stad som ser helt annorlunda ut nu än på sent femtiotal. Av Höken och Röda Kvarn inte ett spår !!

Efter bussturen samlades vi på Lövudden för fika, rundvandring och avslutningsvis genomgång av Johannisbergs tomma rum. Svarten hade lånat nyckel av Västerås stad.

Innan vi skildes åt, beslutade vi att nästa träff, enbart för 57-or, blir mellanåret 2005. Svarten och Pajen är hårt uppbundna vid de ordinarie träffarna vartannat år, varför vi väljer att förlägga 57-träffarna på mellantid. Men för den skull kommer vi 57-or att dyka upp på de ordinarie träffarna som t ex nästa år i juni. Vi har ju inte dryftat allt den här gången.

5732 Kjell Mikrö Landgren, Östersund

PS. En mera fyllig rapport från vår träff finns på vår hemsida:
www.malarnet.com/ffvk0 under punkten "Senaste nytt". DS

Utblickar från Lövudden 2001

Här kommer det några utblickar från Lövudden till Er alla i FFVK.

Förra gången jag skrev, så var det väldigt mörka moln över KFUK-KFUM: s ekonomi och annat på Lövudden. Även om inte alla mörka moln har skingrats, så är det betydligt ljusare tongångar från styrelsen och Lövudden. Vid årsskiftet hade föreningen nästan 1000 medlemmar.

Det stora glädjeämnet år 2000 är att vi fått vår sjösportstuga återuppbyggd och invigd, efter det att den òRöda Hanenò i skepnad av en pyroman satte eld på stugan.

Antalet besökande i kapellet och friluftskyrkan har ökat och överträffat våra förväntningar. Det är ganska många som valt att förlägga sina familjehögtider till Lövudden, likaså har antalet konferenser på Lövudden ökat. Sedan förra rapporten så har vi fått en entreprenör på Lövudden. Han heter Mats Nilsson och är samma person som driver Johannisbergs Camping och han kommer också att ta hand om Johannisbergs Herrgård (ett av Era f.d. Elevhem).

Som Ni kanske vet så var föreningen tvungen att av ekonomiska skäl sälja Lövudden till Västerås Stad. Föreningen äger nu bara husen på Lövudden, vilka alla nu står på hyrd mark. Kommunen och föreningen har gemensamt ansvar skötseln av Lövudden.

För första gången på många år fick vi lov att dela på årsmöte till två tillfällen på grund av att en del handlingar inte var färdiga till första mötet den 24 april 2001. Det andra mötet hölls den 31 maj 2001, då också styrelsevalet skedde. Efter några års uppehåll från styrelsearbetet i föreningen, så valdes Peter Klint åter till ordförande och Anna Landgren nyvaldes till vice ordförande. Av verksamhetsberättelsen framgår att det varit omfattande verksamhet på olika håll inom föreningen, den lades med godkännande till handlingarna, liksom

förvaltnings- och ekonomiberättelserna. Styrelsen fick ansvarsfrihet beviljad för år 2000.

Det stora glädjeämnet för i år är, att trots det dåliga sommar vädret, så behövde vi inte ställa in någon av sommaraktiviteterna. Dessutom ökade faktiskt deltagarantalet något. Jag kan inte räkna upp alla verksamheter här, men jag vill nämna bland andra att Vindsurfing- och Innebandyklubbarna har haft flera fina framgångar inom sina områden.

Sammanfattningsvis får jag nog lov att säga att tongångarna inom föreningen är ljusare och mer optimistiska än på mycket länge. Vår ordförande Peter Klint sänder föreningens hälsningar till alla FFV: are.

Med Glada KFUK-KFUM Hälsningar från

Larsowe Roman

Årskurserna 1942 och 1943:s klassträff i Skåne

I ett upprop i PROPELLERBLADET av årgång 2000 hade frågan tagits upp beträffande en klassträff för årgångarna 1941 - 1943. Den var avsedd att äga rum i Skåne i maj månad 2001. Intresset verkade finnas för detta och när tiden för anmälan om deltagande var ute visade det sig att träffen kom att omfatta 12 kamrater från klasserna 1942 i 1943 samt 7 anhöriga damer. Ytterligare ett par kamrater var anmälda med hade fått lämna återbud på grund av sjukdom mm. Tyvärr kom ingen från 1941 års klass.

Träffen som ägde rum 18 i 20 maj vart mycket lyckad till alla delar. Detta var ett omdöme som poängterades av samtliga deltagare. Ett stort tack till 4320 Jan Wendel med fru Britta och övrig familj som skötte detta fina arrangemang. Det var från början till slut något av en skoluppvisning i fin organisationsförmåga och planering som kom oss alla till del. Allt från anskaffade av hotellrum och god mat till ett flertal intressanta resmål runt om i vårt sydligaste landskap Skåne.

På fredagskvällen, ankomstdagen, samlades vi alla till en verklig brakfest hos familjen Wendel på Starkoddersgränd 9 i Lund. Alla gatorna runt om hade vikingainspirerade namn som Envigsgränden, Angantyr's gränd och Bärsärkakången, vilket kom oss att känna oss starka inför vårt härnadståg i söderled redan innan festen hade börjat. Vi möttes i dörren av vikingahövdingen Jan Wendel själv som hälsade oss alla hjärtligt välkomna till sitt hus och bjöd oss att hänga brynjor och övrig utrustning.

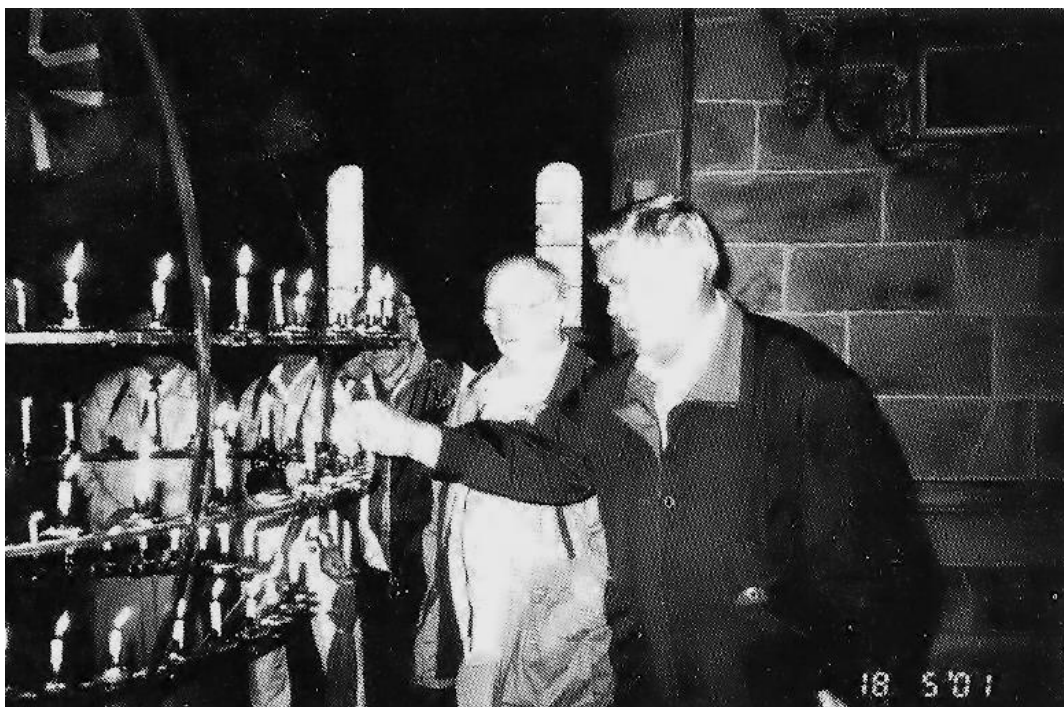
Som en originalitet kan nämnas, att i en buske vid sidan om dörren till huset föll våra blickar på ett upphängt blankputsat föremål som framkallade ett nostalgiskt leende hos den manliga delen av oss. Det var ett exemplar av den Felgiebel-modellmotor som vi under stor entusiasm tillverkade under skolåren. En och annan kunde inte låta bli att stanna upp ett ögonblick för att vrida runt svänghjulet och känna

efter om det fanns någon kompression kvar efter de 57 åren é ? men blev avbruten i funderingen av en försynt petning i ryggen av frun som uppmanade att inte stanna upp och hindra de övrigas ingående. Detta var naturligtvis i bästa välmening, men tydde också på ett visst oförstående att gubbar aldrig helt slutar att vara pojkar. Detta medverkar till att de lever lite längre !

Det bjöds på en myckenhet av mat och dryck och det gick definitivt inte att taga miste på att vi nu befann oss i Skåne, landskapet där man myntat devisen òAtt då ska va go mad å möe mad, å mad i rättan tid!ò Och här saknades sannerligen ingenting som gjorde avsteg från detta. Inspirerande tal hölls av husfadern Jan själv och av andra. Starka drycker och godsaker intogs och stämningen blev allt högre eftersom timmarna skred. Det berättades historier och skolminnen i det oändliga till långt fram på natten. Utöver den fina medverkan som Jan hade haft i förberedelserna och också nu av hustrun Britta, svarade en av sönerna och sonhustrun för serveringen. Ett försynt och fint par som väckte vår beundran.

På lördagen blev det besök i Lunds Domkyrka. Där fanns mängder av sevärdheter att beskåda. Vi inledde besöket med att bese den märkliga astronomiska klockan vars äldsta delar är från 13-1400 talet och tros vara byggd av en tysk munk. Vid vissa klockslag kommer en samling figurer skridande fram genom öppningar i urtavlan tillsammans med de tre vise männen. Därefter samlades vi i en annan del av kyrkan till en minnesstund. Där tände Jan Wendel ett ljus till åminnelse över våra döda kamrater. Detta gav en stund av eftertanke. Besöket avslutades nere i kryptan där Jätten Finn har omfamnat en av de mäktiga pelarna för att med skakningar försöka rasera kyrkan. All enligt sägnen! På en videofilm som undertecknad tog vid tillfället, syns hur Jätten Finn får hjälp med skakandet i pelaren av 4208 Kalle Johansson. Men trots detta och märkligt nog stod Domkyrkan kvar helt intakt när vi lämnade

platsen. Man kunde verkligen bygga också på den tiden, trots att man inte hade AB Skanska att tillgå!

4320 Jan Wendel tänder ett ljus i Domkyrkan till minne över våra döda kamrater

Efter lunch bar det iväg till Öresundsbron. Ett mäktigt byggnadsverk att beskåda. Sedan mot Trelleborg och därefter Smygehuk, Sveriges sydligaste udde. Detta visade sej vara en mycket stormpiskad plats där det var vissa svårigheter att bibehålla den för människor typiska upprätta gången. Vi besåg fyren samt skylten som förklarade att här tog Sverige definitivt slut.

Sedan gick färden mot Ystad och därefter till Löderups strandbad där vi skulle bo och äta. Här blev det mat och dryck i långa banor igen i samband med en trevlig fest. Jan Wendel kände krögaren och verkade att röra sej som fisken i vattnet bland alla personligheter som hade någon form av anknytning till maté ! En verkligt trevlig kväll här också.

På söndagen for vi iväg till Kåseberga för att bese Ale stenar, den märkliga och mytomspunna stensättningen om vars ursprung de lärde tvistar. Det blåste även där mycket kraftigt som kom byxbenen att fladdra som stormsegel. Det var en mycket intressant plats i ett säreget landskap. Inte heller vi kunde bidra till gåtans lösning vad namnet Ale har för ursprung. Vi bestämde oss för att det nog var namnet på någon stor vikingahövding eftersom det lät som den mest spännande versionen. Så fick det bli!

Därefter gick färden till Glimmingehus. En imponerande byggnad påbörjad 1499 och uppförd av riksamiralen, riddaren och riksrådet Jens Holgersson Ulfslund. Han hade den bl a också som någon slags privat borg som kunde tjänstgöra som skydd mot traktens bönder vilka ofta visade missnöje och aggressivitet på grund av de skatter och andra pålagor som lades på dem. Kanske en även i våra dagar gångbar husidé för statsminister Göran Persson och finansminister Bosse Ringholm att tillgripa om debatten om fastighetsskatten skulle urarta på allvar och allmogen ta till vapen.

Vi hade förmånen att ledsagas av en mycket kunnig kvinnlig guide som kunde berätta om borgens historia på ett medryckande sätt som kom oss att känna historiens vingslag, som det brukar sägas. Mycket av detta kom förhoppningsvis att fastna i våra åldrande minnen. Man kunde också komplettera minnesbilden med att erinra sej att den på sin tid så omåttligt populäre skådespelaren Edvard Persson som med sin omisskännliga skånska accent sjöng visan om òSkånska slott och herresätenò, där en av verserna lød:

òOch genom ett fönster en månstråle faller
och ritar ett mönster av rutornas galler,
méns jungfrun hon drömmer i vårnattens ljus
ï att riddarôn skall komma till Glimmingehusò.

Efter detta gick färden i riktning mot Stenshuvud där kaffe med härligt hembakat bröd intogs på Café Annorlunda, ett mycket originellt och

trivsamt ställe. En riktig fullträff! Jan och Britta hade ännu en gång visat med vilken omsorg de valt ut resmålen i stort som i smått.

Nu började vår trupp tunnas ut. De som bodde uppåt Stockholm med omnejd hade en lång resa framför sej. När resans sista mål återstod, besöket vid Ravlunda kyrka med Fritjof Nilsson Piratens grav, var vi inte så många kvar. Med Jan och Britta som navigatörer tog vi oss enkelt och lätt dit.

Trots att inget namn står utsatt på stenplattan vem som vilar därunder, torde den nog vara en av landets mest kända gravplatser. Detta mest tack vare den minst sagt originella texten som lyder: òHär under är askan av en man som hade vanan att skjuta allt till morgondagen. Dock bättrades han på sitt yttersta och dog verkligen den 31 januari 1972ò. Man kan leka med tanken och undra hur många människor under åren som stått och begrundat denna text. Men så är den också omskriven.

Av Fritjof Nilsson Piratens böcker torde nog en av de mest kända vara òBombi Bitt och jagò. Många av oss äldre har säkert läst den någon gång i yngre dagar. Den har även gått som film. Ännu går det att erinra sej namnen på en del av de mustiga typerna som författaren beskrev i boken, som Pumparn, Nils Galilei och Franskan med flera. Samt skildringen från Kiviks marknad och Cirkus Bretano. Boken är rolig även om sanningen inte precis verkar sitta i högsätet i berättelserna. Kanske är det just detta som bidrager till det roliga!

Jan och Britta kunde här avsluta sitt guidande efter ett synnerligen väl förrättat värv under dagarna tre plus alla förberedelser som varit av stor omfattning. Vi avtackade och skildes från dem strax efter besöket vid Ravlunda kyrka och anträdde färden mot Östergötland och Linköping. Helnöjda efter en verkligt händelserik klassträff.

Här på trappan till universitetet i Lund i därifrån Du varje år hör
Studenterna sjunga in våren i har vi FFV-are samlats för att sända en
hälsning till alla FFV-are

Vi som deltog i denna klassträff var:

4313 Lennart Fogelberg med fru. 4304 Harry From. 4203 Erik Färnlöf.
4214 Inge Görjevik med fru. 4209 Jarl bergvall med dotter. 4307
Sigvard Hansson med fru. 4208 Karl Erik Johansson med fru. 4311
Billy Keijser. 4218 Folke Sjögren med fru. 4320 Jan Wendel med fru
(Sammankallande och allt i allo). SAMT 4213 Hans Örnheim.

4307 Sigvard Hansson

òGamlingträffò den 1-2 juni 2002

Inför kommande kamratträff som kommer att gå av stapeln den 1 - 2/6 2002, har 4107 Sven Johansson, 4320 Jan Wendel och undertecknad 4219 kommit överens om att försöka samla de tre äldsta klasserna till en liten träff på lördagskvällen den 1/6.

På ett ställe där vi i lugn och ro kan äta en bit mat och prata med varandra utan störande musik (oljud). Vi ska börja i tid, förslagsvis vid 19-tiden, vilket innebär att om någon efteråt vill besöka något ställe där dans pågår, så hinns ju även detta med.

Arne Yngvesson (4220) tar emot anmälan från intresserade. Han ordnar sedan lämplig lokal - trivsamt och bra- naturligtvis. Arnes adress: Jakthyddegatan 7, 722 23 Västerås, tel nr: 021 - 13 69 24. För att Arne ska hinna ordna allt på bästa sätt måste han få vår anmälan senast den 5 maj.

Nu hoppas vi, ovannämnda gamlingar, att alla som har möjlighet att komma till kamratträffen, även kommer till lördagens gamlingträff, gärna med ledsagarinna naturligtvis.

Vi gamlingar har ju numera ordnat träffar mellan ordinarie kamratträffar. Senaste gamlingträff ordnade Jan Wendel i Skåne. Det blev en mycket uppskattad träff.

Vi har redan börjat prata om nästa sådant möte våren 2003, men mera om detta när vi träffas i Västerås 1-2/6 2002.

Nu hoppas vi alla att kommande kamratträff blir välbesökt och givande på alla sätt.

Med FFVK- hälsningar till Er alla!

4219 Gunnar Wikström

Veteranernas veteran

Följande artikel är delvis hämtad från Vestmanlands Läns Tidning inför 4304 Harry Frohms 70-årsdag 1997 men är också kompletterad av Harry själv för Propellerbladet.

Dragningen till flyget startade redan när Harry fick se sitt första flygplan uppe i Enånger 12-13 år gammal.

Det var vår store flygfader Ahrenberg som landade på vattnet utanför Enånger i ett gammalt plan i korrigerad plåt.

Efter folkskolan började Harry 15 år gammal vid Kungliga Flygförvaltningens Lärlingsskola (FFL) i Västerås. Han bodde i internat på Johannisberg och lärde sig flygmekanik vid CVV.

Vi byggde också ett par båtar, som vi ibland kunde ro emellan Johannisberg och skolan. Om vindarna låg fel kom vi för sent. På skolresor med båtarna fick hälften av grabbarna ro, det fanns tio årpar, och resten cykla. Som riktiga Mälarpirater gjorde de strandhugg längs Mälarens stränder och turades om att ro respektive cykla.

Under den här tiden provade han också på segelflyg och hade planer på att skaffa certifikat, men planerna ändrades när han träffade sin blivande hustru. Av samma anledning påbörjade han heller aldrig pilotutbildning på Ljungbyhed, vilket han kommit in på. I stället gifte han sig med sin Gun 1948 och köpte bostadsrätt på Bomansgatan i Västerås.

Efter militärtjänstgöring inom flygvapnet sökte han som mekaniker till Kungliga Västmanlands Flygflottilj och blev antagen. Han fick överfurirs grad och var till en början tvungen att ha uniform även på väg till och från arbetet.

Efter tio år lockade äventyret, han tog fru och barn med sig till Etiopien 1957, där Carl Gustav von Rosen sedan tio år påbörjat upplärningen av

det etiopiska flygvapnet. I hans fotspår kom Harry ner för att undervisa flygmekaniker. En treårsperiod som avslutades med att svenskarna var med och hjälpte kejsar Haile Sellassie att slå tillbaka revolten 1960.

Hans livvakt inledde revolten när kejsaren var i Sydamerika. Med hjälp av svenskbyggda störbombare, B17, gick vi in vid högkvarteret och lyckades få stopp på det. Efter revolten inbjöds vi till kejsaren på en brakmiddag som tack för hjälpen.

Haile Sellassie hade sin sommarbostad i den by, Debra Zeit, där familjen Frohm bodde och Harry minns skottet när ledaren för hans livvakt sköts. Sedan hängdes han också inne i Addis Abeba, enligt traditionen.

Harry mötte kejsaren och hans följe många gånger på väg till och från Addis Abeba. Då fick vi lämna bilen och ställa oss bugande bredvid. I en av bilarna hade han också tama lejon som livvakt.

Själv hade Harry en babianhona vid namn Anko som livvakt. Hon blev överlycklig varenda gång husse kom hem. Hon försvarade mig mot resten av familjen, om någon kom åt mig så visade hon tänderna och gastade som sjutton: örör inte min manò.

En obehaglig händelse under den här tiden var att Harrys bästa vän mördades under en biltur där nere. Just den bilen blev min första bil med skothål och allt. Det värsta var att göra ren den efteråt. I den åkte vi hem till Sverige hela familjen, men det var otäckt att åka förbi det ställe där han blivit mördad.

Utlandsstationeringen gav mersmak. Harry hann även med en period i Röda-kors-tjänst i Nigeria-Biafrakonflikten 1968-1969.

När F1 stod inför nedläggning 1983 sökte jag en utannonserad tjänst som intendent vid Flygvapenmuseet i Linköping. Jag fick tjänsten och började museumarbetet den 1 juli 1982. Deltog i uppbyggnadsarbetet av de två etapperna ute på Malmen (F13M), i vilka byggnader det

installerades de flygplan och övrigt material som bogserades och transporterades från skjulet i Ryd.

Detta arbete blev både roligt och i flera fall mödosamt då viss materiel skulle placeras hängande i takbalkar och andra detaljer på väggar.

Jag bestämde mig för att ta tjänstepension vid 60 år och begärde 1988 att få lämna museet för att återvända till Västerås.

Här i Västerås har jag ägnat många timmar på veteranflygplan, till största delen P51 Mustang, Pembroke och Vampire tillhörande Flygexpo. Har även under ett flertal år deltagit vid flygplansunderhåll i Eskilstuna Flygmuseum där jag har varit kontrollansvarig på två Vampire.

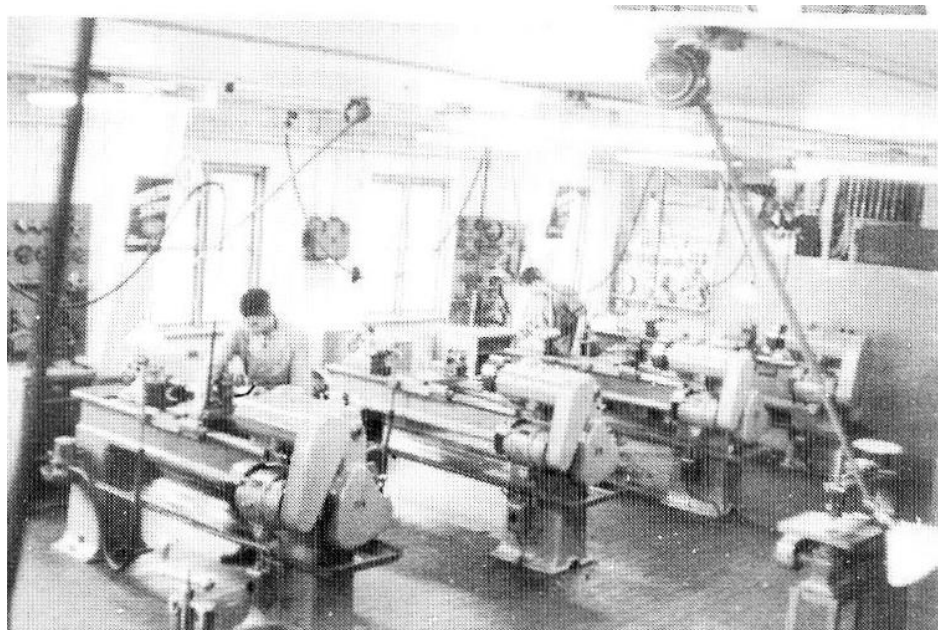
1998 bildades en stiftelse med uppgift som stödfunktion i underhåll av militära veteranflygplan. Stiftelsen delar varje år ut ett stipendium till den/de personer som på något sätt bidragit till att hålla veteranflygplan i flygande skick. I samband med flygdagarna på Bromma 1998 blev jag, till min överraskning, tilldelad stiftelsens första utdelade stipendium.

Så gott som omedelbart bestämde jag att göra en resa till Etiopien för att återse landet där jag var kejsaren Haile Sellassie trogen i 4 år. 37 år hade gått sedan jag lämnade Etiopien och under den tiden hade mycket förändrats. Det är just nu, 2001-10-18, ganska precis 3 år sedan jag återsåg Addis Abeba och Debra Zeit där vi bodde och tjänstgjorde i Imperial Ethiopian Air Force. Med mig hade jag fru och två barn.

Mersmak fick man att få resa ut och se omvärlden. Jag köpte en folkabuss och byggde om den till husbil. Det var i slutet på 60-talet och sedan dess har ytterligare tre bussar varit i min ägo, med vilka min fru och jag har kuskat runt i Europa och två gånger till Marocko.

I dessa dagar går mesta tiden åt att ideellt bidra med arbete i Västerås Flygmuseum på våra veteraner.

4304 Harry Frohm

Jul- och Nyårshälsning

Lite om trafikregler, röverier m m:

Ytterligare ett år har snart svunnit. Ute i stora världen har otäcka saker inträffat. Här hemma har dessbättre hittills varit ganska lugnt. Det som mera direkt berört oss har varit av typen "väjningsplikt för gående vid övergångsställe". Kanske har det drabbat några fotgängare men de flesta tycks hinna över gatan i tid. Själv "drabbades" jag av den nya regeln fast på lite annorlunda sätt. Jag kom gående en kväll här i Sandviken och närmade mig ett övergångsställe då jag fick se en bil stående några meter från detta. Jag tyckte mig se att föraren var en man i min egen ålder. I tron att han fått problem med bilen gick jag fram och frågade om han behövde hjälp. Nej, svarade han, jag stod och väntade på att du skulle gå över gatan. Så kan det vara.

Kom just att tänka på när jag läste sagan om Ali Baba och de 40 rövorna för sonsonen. Barnet framförde stillsamt frågan: Farfar, har du sett en riktig röv nå'n gång? Mjaaouuiiiääöö. ???---

I somras byggde jag ett nytt dass vid stugan i Värmland. När bygget var klart för idrifttagande kom barnbarnet Kalle på besök. Det blev lite prat om Ali Baba m m. Det hela slutade med att vi gemensamt skulle hjälpa Ali Baba i jakten på rövorna. Sonhustrun som är intresserad av att dokumentera mina byggprojekt passade på att plåta farfars och Kalles spaning efter rövorna. Slutet på spaningen framgår av fotot. Så kan det gå!

Kalle och farfar på spaning efter rövarna

Med dessa episoder från det gångna året önskar jag alla gamla och unga FFV-are

God Jul och Gott Nytt År!

4102 Sven Johansson

Flottiljernas Kamratföreningar

När jag som nybliven pensionär i januari 1999 av en tillfällighet fick veta att det fanns en Kamratförening för ògamlaò F1-are, gick jag direkt med som medlem. Eftersom alla flottiljer i både existerande och nedlagda i har sådana kamratföreningar, skall jag berätta lite om vad F1 Kamratförening är och vad vi har för oss. Därmed hoppas jag att flera FFVare som har sitt flygintresse kvar och som kan disponera sin egen tid söker sig till òsinò kamratförening.

Ursprungligen krävdes att man antingen arbetat som militär eller civil, eller gjort sin värnplikt, vid F1 för att vinna inträde i föreningen. Men eftersom F1 lades ner för ganska många år sedan ändrades statuterna för att föreningen skulle kunna få òpåfyllningò av nya medlemmar. Därför är det numera så att det egentligen bara finns två grundkrav kvar för medlemskap: att man stöder flyghistorisk traditionsvård, och att man tycker om kamratligt och trevligt umgänge.

Inom F1 Kamratförening träffas vi varje torsdag. Vanliga torsdagar bjuds det på kaffe med smörgås mellan 10 och 13. Då brukar det normalt vara ett tjugotal personer som träffas för att snacka om allt möjligt (även om det mesta kretsar kring flyget). Den sista torsdagen i varje månad har vi en inbjuden föreläsare som håller ett timslångt anförande som följs av ärtsopps-lunch. Det handlar då inte bara om flyg. Här är några axplock från årets föredrag:

Propellerspecialisten mm Cornelis Leemhuis, född och uppvuxen i Holland, berättar om sina personliga minnen från andra världskriget.

F d översten mm Sven Lampell kåserar under rubriken "Rapsodi i Blått".

Vår medlem Sven Lundin tar oss med fantasins hjälp på en resa genom Strömsholms Kanal.

Allas vår Botvid "Botte" Svensson berättar minnen från sin tjänstgöring i Kongo.

Domprost emeritus Gunnar Helander berättar västgötahistorier och om sina 17 år som missionär i Sydafrika.

Vår medlem och fd F1-flygaren Bengt òKävlingeò Lindwall berättar om sina flygningar i Röda Korsets tjänst i Biafra.

Torbjörn Norman Badelunda Hembygdsförening ger en historisk resumé över Hässlö från forntid till nutid.

Så här ser det ut när vi träffas i Gula Villan på torsdagar för att fika och snacka

Vi arrangerar också resor till olika evenemang. Vi har besökt F7 i Såtenäs för att titta på Gripen, Flygvapnets Huvudflygdag i Uppsala, åkt på en natur- och kulturreisa genom Bergslagen mm. Vi har också arrangerat studiebesök av olika slag inom Västerås. Vi är också en av huvudintressenterna i Västerås Flygmuseum (som Du bör besöka nästa gång Du kommer till Västerås!). Vårt bibliotek som står till förfogande för alla medlemmar innehåller massvis med litteratur och tidskrifter om flyg och flyghistoria.

Från vårt besök på F7 för att bekanta oss med det senaste inom det svenska flygvapnet

Men mest och bäst handlar det om trevlig samvaro mellan människor i olika åldrar, och jag är övertygad om att eftersom många FFVare nu har nått den ljuva tid då man disponerar sin egen tid, borde det finnas flera som kan ha glädje av ösinò flottiljs kamratförening. Och säkert träffa andra FFVare och gamla arbetskamrater där! Här kommer därför en lista på alla kamratföreningarna:

F1 Kamratförening, Gula Villan, Hässlögatan 4, 721 31 Västerås

F2 Kamratförening, c/o Kurt Jörgne, Störvretsvägen 24, 147 54 Tumba

F3 Kamratförening, Stig Jansson, Djurgårdsgatan 73, 528 29 Linköping

F4 Kamratförening, F4, 832 47 Frösön

F5 Kamratförening, Sven Sjöling, Villa Hasselbacken, 260 70
Ljungbyhed

F6 Kamratförening, Box 402, 546 18 Karlsborg

F7 Kamratförening, F7, 530 32 Såtenäs

F8 Kamratförening, Sune Blomqvist, Snapphanevägen 228 2tr, 177 55
Järfälla

F9 Kamratförening, Leif Alenäs, Bäckvägen 33, 430 50 Kållerød

F10 Kamratförening, F10, 262 82 Ängelholm

F11 Kamratförening, Veteranerna, Walter Jonsson, Nytorget 1B,
611 38 Nyköping

F12 Kamratförening, Stefan Båld, N Vägen 75A, 392 37 Kalmar

F13 Kamratförening, Lansengatan, Box 24, 602 09 Norrköping

F14 Kamratförening, F14-FMHS-MHS, Box 516, 301 80 Halmstad

F15 Kamratförening, c/o Nordlund, Östansjö 2359, 826 91 Söderhamn

F16 Kamratförening, Box 645, 751 27 Uppsala

F17 Kamratförening, F17, Box 502, 372 25 Ronneby

F18 Kamratförening, c/o Gunnar Söderberg, Storvretsvägen 68, 147 54
Tumba

F21 Kamratförening, F21, 971 71 Luleå

Till sist vill jag nämna att vi är några gamla FFVare som träffas
regelmässigt inom F1 Kamratförening. Flitigast är 4802 Bengt òJoeò
Björk och 4814 Eine Clasén (förutom jag själv).

Jag lovar att Du inte kommer att bli besviken om Du engagerar Dig.

5524 Roland òValleò Rehnback

Söderslätt och bönderna

Lite grov tillyxat kan man säga att om man på kartan över Skåne med ett horisontellt streck, som skär genom Lund, delar landskapet så kallas den södra halvan för Söderslätt. Vi skåningar är begeistrade i landsändan och vi är inte ensamma i vår föreställning. Trakten besöks årligen av många tiotusentals turister från landets alla hörn. Sommartid är naturen hänförande, i gästgiverierna ligger tätt och skåningen är känd för frikostighet. Vid en bedömning av regionen får naturligtvis inte de många pittoreska fiskelägena glömmas bort. Visst är landskapet platt men när sädesfälten böljar och rapsåkrarna blommar är synintrycken förtrollande. Det enda som bryter de plana ytorna är Romeleåsen som har sin västra ända i Lundatrakten och sträcker sig ner mot Simrishamnsregionen. Det är en märklig öås eftersom den långa sträckor kryper under böndernas åkerfält för att efter cirka tolv mil dyka upp ute i Östersjön. Den danska ön Bornholm utgör nämligen enligt arkeologerna Romeleåsens östra spets. Det lär inte finnas anledning till tvivel om att så är fallet.

Som säkert många före detta FFV-elever känner till så var min far möllare i en liten by som heter Brandstad och ligger strax utanför Sjöbo. Han övertog kvarnen efter krigsslutet 1945, då han avslutade sin militärbana, och drev den därefter i drygt trettio år. Från 1945 fram till 1951 då jag lämnade hemmet för FFV växte jag således upp mitt på Söderslätt. Jag minns de sex åren som om de vore de sex senaste. Jag förhäver mig inte då jag påstår att jag kan skriva en bok om de åren. (De följande också vad det beträffar).

Jag minns att jag hade fars förtroende att som nioåring, klockan halv sju på morgnarna, gå ut i ömotorrummet för att pumpa upp och tända en blåslampa för att därefter värma upp och starta tändkulemotorn som drev allt som fanns i kvarnen. Det var ingen klen motor. Den drev en kvarnsten på två ton, en ökross som krossade havre till hästarna, elevatorer, hissar och mycket annat. Som nioåring var jag minst sagt

imponerad och jag var stolt över att lukta råolja då jag kom till skolan, i jag var maskinskötare.

Med få undantag var fars kunder bönder. En och annan hantverkare dök väl upp då och då för att köpa lite kalk, cement eller några plankor men dom var enstaka. Kol och koks såldes naturligtvis också till ickebönder. Ibland kunde kön till möllebryggan vara lång, i åtta till tio hästskjutsar var inte ovanligt. Det kunde ta tid innan man kom fram. På vintrarna brukade bönderna kasta en filt över hästryggen medan de själva värmdes sig inne på möllan. Jag har lyssnat på mängder av samtal bönder emellan. Oftast var dom innehållslösa och totalt ointressanta men genom blotta närvaron lärde jag en del om hur bönder oftast är funtade. Enligt min mening är dom sällan djupsinniga men däremot beräknande och ofta knipsluga. Tro inte att dom är dumma.

Far slet hårt från morgon till sen kväll och skillnaden mellan vardag och helg var inte särskilt märkbar. För många av bönderna existerade varken klocka eller almanacka. Mina föräldrar umgicks uteslutande med traktens bönder och eftersom kvarnen var något av byns centrum var det ofta där man kom överens om tidpunkter för bjudningar och gillan de närmaste veckorna. Mor och far var så gott som alltid inbjudna. Undantagen var byns tre stora jordbruk. Ägarna kallade sig patron, godsherre och mycket annat aktningssvärt. Dom hade sin egen umgängeskrets. Den bestod mest av agronomer, bankfolk, stroppar och andra i det samhällsskiktet. Vad jag vet var prästen i Brandstad aldrig inbjuden. Det berodde väl på att spriten flödade och att prästen förutom sin titel råkade vara religiös.

Då jag inte var i skolan eller hjälpte till på kvarnen cyklade jag ofta till Övedsklosters bokskogar för att helt enkelt strosa omkring och må gott. Övedsklosters gods har mycket stora domäner, mest välskötta bokskogar men också småsjöar och vattendrag. Det är något av en oas på söderslätt. Inom ägorna ligger faktiskt en sedan årtusenden slocknad vulkan men resterna är påtagliga. Allt fiske i vattnen är förbjudet. Ett

gång tandläkare från Malmö har bildat en fiskeförening under namnet ötio-öringen och köpt all rätt till fisket. Jag ljuger inte då jag påstår att jag under ungdomsåren, trots godsets skogvaktare och jägmästare, dragit upp femtio gäddor i de välövervakade vattnen. Jag gjorde tjuvfisket till en sport i sporten.

Utan att vara negativ vill jag betona att jag anser trakten förlorat en del av den dragningskraft den haft på mig. Jag minns den färgprakt som förekom i dikesrenar och på andra ställen. Färgerna var blått, vitt och rött och framkallades av blåklint, prästkrag och vallmo i sådana mängder att det saknas ord för en beskrivning. Jag minns också fasanerna som var rikligt förekommande, för att inte tala om raphönsflockarna. I dag ser man inget av detta som var så sagolikt vackert. Blommorna har försvunnit till följd av besprutning medan fasaner och raphöns ätit ihjäl sig på förgiftat utsäde. Missförstå mig inte nu. Jag har inget emot den utveckling och effektivisering som det svenska åkerbruket genomgått. Mitt syfte är att påminna om att vi betalar ett pris för framåtskridandet även om det inte går att räkna i kronor och ören.

Jag har hittills hållit mig till sanningar i detta Pb-inlägg. Syftet med det som nedtecknats är att övertyga före detta FFV-are om att jag besitter en viss kunskap vad gäller bönder och deras sätt att tänka. Av erfarenhet vet jag att bönder stundom uppträder oberäkneligt. Det är just om detta som fortsättningen skall handla. Jag lämnar således här och nu sanningar och allvar bakom mej för att bereda plats åt fantasi och groteska osanningar.

Skånes sydöstra hörn har döpts till Österlen. Det anses som landskapets förnämsta region och de som bosatt sig där är förmera än en vanlig Söderslottsbo. Vad detta bottnar i är jag något osäker på men jag har en bestämd känsla av att det har med oålafisket att göra. Varje Österlenbonde äger nämligen förutom markerna som avstyckats kring gården en smal strandremsa för att ges rätt till just oålafiske. Gården

och strandremsan kan vara vitt åtskilda, ibland upp till tre-fyra mil. Jag vill minnas att det kallas för òskifteò. När ålen vandrar och skall ta sig över Atlanten tvingas den runda detta skånehörn och simmar därför ganska tätt. Kontrollen av böndernas fångster är usel, varför plånböckerna sedan hundratals år bara svällt o svällt.

Jag föreställer mig att den historia som nu följer utspelas någon gång kring 1920-talet. Då var jag ännu inte född och kan därför inte iklädas något som helst ansvar för riktigheten i skildringen.

Ungefär mitt på Österlen låg två gårdar på cirka fyrtio tunnland vardera. De var de enda gårdarna på den avfartsvägen och ägorna låg tätt ihop. Endast ett stengärde skilde dem åt. Den ena gården ägdes av Fritz och Malin, den andra av Aron och Elevira. Samtliga var i femtioårsåldern och inga barn hade skapats. Som framgår hade Fritz tyskt påbrå med för att spåra detta måste man gå mera än hundra år tillbaka i historien. Vare sig Fritz eller fadern hade någonsin besökt Tyskland och kunde heller inte språket. De tyska generna fanns dock kvar och Fritz var minst sagt dominant och tog gärna befälet. Både Fritz och Malin var storvuxna. I hemmet var det Malin som hade kommandot. Hon styrde och behandlade Fritz som om han vore en vante. Fritz tillhörde den pratsamma typen men i hemmet höll han oftast tyst. Detta av hänsyn då han inte ville avbryta Malin. På Arons gård rådde samma förhållande, fast värre. Aron var så till den grad nedtryckt i skorna av Elevira att han inte kunde se över snörningarna. Då han var på ingående i boningshuset sköt han rygg redan i förstugan och blev några decimeter kortare, i allt av underdånighet. Aron hade en spenslig kropp och om han någon gång vågade sticka upp mot stora Elevira blev han omedelbart golvad på den plats han befann sig. En kort höger mot hans veka liv brukade vara tillräckligt. Vid dylika tillfällen drog sig Aron som regel tillbaka till drängkammaren som var inredd i stallbyggnaden. Fritz hade också en drängstuga på sin gård. Redan tjugo år tidigare hade de båda bönderna diskuterat ämnet och då

kommit fram till att det fanns fördelar i att ha tillflyktsutrymmen i ansträngda situationer. Nu (1920), tjugo år senare, kan man betrakta drängstugorna som deras fasta övernattningsutrymmen. Aron och Fritz hade varit vänner i många herrans år och hjälptes åt med att bygga upp kamrarna. Beroende på de ansträngda hemförhållandena umgicks Aron och Fritz flitigt. Då pratades de alltid vid i de avskilda vråna. Dit vände sig harporna sällan så litern kunde stå på bordet dygnet runt. Och så hade man försett fönstren med mörka rullgardiner förstås. Det hände att dom sov ut hos varandra men om detta visste man inget förrän solen gick upp.

Fritz var en entusiastisk jägare, vilket är lindrigt uttryckt. Han var innehavare till ett muskedunder som var det mest fruktansvärda vapen som världen någonsin skådat. Vapnet hade gått i arv i den tyska släkten sedan mitten av 1700-talet. Fritz farfars far var den ursprungliga ägaren. Det var tillverkat i Tyskland, åtminstone fanns namnet *Germany* ingjutet i båda piporna som således bestod av gjutjärn. Dimensionerna var förbluffande. Patronlägena höll en diameter på häpnadsväckande en och en halv tum. Rören konade sedan ut mot mynningarna likt två jättelika klarinetter. Man uppskattade skjutjärnets vikt till runt femton kilo i laddat tillstånd. Ammunition fanns fortfarande tillgängligt in på 1930-talet men måste rekvireras från Stuttgart. Jag säger bara: *Gud vilka pjäser*. De höll således en diameter på närmare fyrtio mm och bestod i huvudsak av en papphylsa som fyllts med stålkulor, ett rejält krututrymme samt en tändhatt. De svenskar som förevisats patronerna hade aldrig tidigare sett maken. Fritz påstod sig ha uttytt ur den tyska bruksanvisningen att vapnet utan svårigheter kunde fälla storvilt på trehundra meters avstånd.

På Fritz första jaktrunda på de inhyrda jaktmarkerna runt gården deltog Aron med sin svenska puffra. Det blev både hans första och sista jakttur med Fritz. Han vågade aldrig ställa upp mera. När Fritz visade sig med vapnet i nävarna skyndade sig Ortsbefolkningen hem, reglade

dörrarna och sökte sig ner i matkällarna. Redan efter några års jakt på Österlen påminde Fritz jaktmarker om ett militärt skjutfält. All undervegetation var bortskjuten och de flesta träd inom området lyste vita nedtill. De saknade bark på upp till tre meters höjd. Med vapnet i nävarna blev Fritz så exalterad att han sköt på allt som rörde sig eller gav ljud ifrån sig. Han var tveklöst traktens farligaste man.

Under en period på tre månader talades Aron och Fritz inte vid. Arons fristående avträde hade under en snöstorm fått allvarliga taksador varför Aron täckt dasset med en presenning. Under samma oväder drog Fritz ut på jakt. Sikten var usel i snöyran och presenningen fladdrade i stormen. Fritz har i efterhand berättat att han på endast tjugo meters avstånd upptäckt en ilsken älg som stegrat sig. Han hade därför bränt av laddningen i den högra trattpipan och fällt älgen. Därmed var Aron och Elevira dasslösa. Hagelsvärmen hade pulvriserat dasset till den milda grad att röjningsinsatser var onödiga. På vårsidan hämtade Aron kuttingen. Den var genomborrad av så många hagel att den på ötgångssidan påminde om ett rivjärn i jätteformat.

Fram mot försommaren upptäckte Aron att det steg upp en rökpelare från Fritz gård. Nu var goda råd dyra. Rökpelaren hade en ovanlig färg, tyckte Aron, och misstänkte eldsvåda. Även om man är på kant med en människa kan man ju inte se hans gård brinna upp. Han kastade sig på cykeln för att om behövligt hjälpa till. Väl inkommen på Fritz gårdsplan kunde Aron pusta ut. Det var ingen eldsvåda. Fritz hade för ovanlighetens skull rullat ut Forden från logen och vevat igång den på stensättningen. Starten hade varit besvärlig. Forden, en 1912: a, hade hoppat igång flera gånger men stannat efter några minuter. Fritz körde sedan länge på fotogen. Han var övertygad om att det var bra för ventilsmörjningen. Det hade således inget med priset att skaffa. Nej, bensin var skit enligt Fritz. Om Forden var svårstartad kalla vinterdagar spetsade Fritz tanken med tre i fyra liter rödsprit. Forden hade vilat över hela vintern och var nu tankad med ören fotogen. Motorn, en

fyr cylindrig sidventilare, var så totalt utsliten att den endast gav ett väsende ljud ifrån sig. Aron närmade sig trevande kareten som just nu var uppe på maxvarv eftersom Fritz lagt en tegelsten på fartpedalen. Karossen vibrerade omåttligt och råkade i självsvängning. Det hela gav anledning till stor försiktighet då en motorexplosion kunde förväntas vilken sekund som helst. Aron måste få tag på Fritz, i fanns han på kammaren manne? Jodå, men han var försjunken i djup sömn och var svårt sargad i nyllet. Näsan var blodig och större än vanligt. Kuddvaret var nersolkat av blod, en beklämmande/fasansfull åsyn. Aron var övertygad om att han måste väckas för en rejäl nylletvätt, kanske måste han sys i anletet. Det skulle visa sig då det rengjorts. Efter att Aron skakat om honom i ett antal minuter började livstecknen visa sig. Hans kropp skälvde och han mumlade oavbrutet, i dock helt oförståeligt. Han behövde ölittatid tänkte Aron. Jojomen, efter en kvart satt Fritz upp i soffan. Du måste skynna deöudö och slå om tändningsvredet i Forden ingan hon springer i loftenö: sa Aron. Eöhon igång innuö? frågade Fritz. Javisst eöhon deö, jaöså rögen himmaifrå åö skynna meöhid för jaötrodde din gåröhadde tatt fyrö: sa Aron. Jasså, - deövaö juösnällt åödeöö: sa Fritz och lämnade soffan med svår slagsida. När han kom tillbaka sa han: Deövaöju rent himst vaöhon eövarm, i hon hadde ente hållt länge teö Fritz berättade att han haft vad han alltid kallade östor frokostö vilket innebar en halv liter brännvin och ett halvt dussin öl. Det visste alla österlenare. Efter avslutad frukost fick han för sig att rulla ut Forden för en ordentlig sommarrengöring. Det var då olyckan inträffade. Det var ingalunda hans eget fel, Nödeövaöden förbannade startvevens. Vid tredje startförsöket, då Fritz började bli irriterad och satsat extra hårt hoppade veven ur sitt ingrepp och olyckan var ett faktum. Jaöstoöpå öronen åö sloösnoken i stenläggningen så illa att hon sprang i bloöö: sa Fritz. Men jaöhadde både trassel åöen skrumajsel i Forden så nu eösnoken proppad åöhon eöhelt tätt. Du eösnäll åötar fram en ny liter i hörnskabedö: bad Fritz. Det ordnade Aron i en handvändning. Glas och sockerskål stod som vanligt framme.

Man drog ner rullgardinen och tände en fotogenlampa: Frukost nummer två var inledd.

Fritz snok befann sig fortfarande i svullnadsfasen och växte timma för timma. Efter tre timmar och dubbelt så många supar flöt den ut i hela ansiktet. *Milda makter vilket panorama.* Den påminde nu om en klase blå vindruvor om man håller den upp och ner. òHar du ont i snoken Fritzò? frågade Aron. òNäò men du kan gåòudòteò Forden åò hänta mer trassel åò en skrumajsel för hon behöver fyllas poòò: bad Fritz. Det ordnade Aron på minuten men Fritz stod själv för utförandet, eller snarare införandet. òSå jaò nu èe hon fullproppad igenò: sa Fritz. Supandet började avta, Arons klena lekamen började krokna och Fritz hade stora svårigheter med talet. Druvklasen nådde nu ner till överläppen. Litern var tom.

Kvällen började bli sen och samtalet dog ut. Båda somnade över bordet. Fritz sov på ena örat. Han hade inget val. Man hade inte nämnt ett ord om dassolyckan och Fritz och Aron var åter goda vänner.

Så här är söderslättbönderna. Det vet jag för jag är uppvuxen på en kvarn mitt på slätten.

Jag önskar er alla

En God Helg

5107 Sten-Eric Svensson

Östersundsträffen den 3 maj 2001

Torsdagen den 3 maj träffades vi på Optands Flyg- och Lottamuseum. 17st fd elever av skiftande årgångar. Om detta finns det mera att läsa på vår HEMSIDA: www.malarnet.com/ffvk under "*senaste nytt*". Där finns det också flera färgbilder att titta på. Kanske ni läsare kan känna igen några av oss. För de som inte har tillgång till Internet, kan jag rekommendera er att tjuvlåna det mediet av någon bekant. Hemsidan är faktiskt en bra grej för vår kamratförening.

Kort sammanfattat av det som står där är följande:

Vi tittar på gamla flygplansdelar på museet under Hans Björkqvists ledning. Av oss 17 personer fanns en nykomling, nämligen 4815 Assar Ågren!! Vi andra, är ungefär samma gäng varje år. Janne Nowén hade tänkt flyga SK 50 med oss, men det behagade blåsa så förbaskat, snett dessutom, så han skrinlade de tankarna. Kvällen försvann snabbt, som vanligt.

Nästa år 2002, träffas vi på flygsimulatorn på F 4. Viggensimulatorn pensioneras snart, och med den, Ture och Ulf. (Snart har vi inga arbetande FFV-are kvar på flottiljen).

Hälsningar från er sammankallande 5732 Kjell òMikroò Landgren

Nord Irland

Det finns ett talesätt som säger, òatt den som gör en resa har alltid något att berätta och visst är det så. Den kortaste lilla resa ger möten som många gånger ger bestående minnen.

Så är det med mina fyra arbetsresor till Nord Irland och främst där Londonderry eller som de flesta innevånarna säger Derry. De har gett mig åtskilligt att tänka på och att minnas. De skedde under ett halvt års tid i slutet på åttiotalet och min sammanlagda tid där var cirka fyra veckor. Arbetet gällde en installation, omprogrammering och igångkörning av processdatorsystem i DuPonts fabriker.

Men först något om min tid som var mellan FFV och Londonderry. Jag lämnade flygvapnet redan efter värnplikten och studerade vidare till ingenjör tillsammans med 5107 Sten Eric Svenson. Sedan blev det tre år på Kockums i Kallinges ritkontor och giftermål med Ingrid. Tio år på SAAB i Linköping och där på den avdelning som en tid efter min ankomst blev Datasaab. I fjorton år bodde vi i Huddinge och i Stockholmstrakten arbetade jag på tre olika företag och under denna tid väsentligen med datorsystem för processindustrin. I slutet av Huddingetiden var jag med om att starta ett litet företag för arbete med processdatorer för industrin. Flyttning till Asarum i Blekinge 1988, hustru Ingrids födelseort.

Arbetet för DuPont i Londonderry och senare också i Holland var ett samarbete mellan ett amerikanskt företag och vår lilla firma. Det amerikanska företaget var ett litet företag och vårt bestod av två personer men ändå ville stora DuPont att vi skulle göra jobbet.

Så till Nord Irland. Landskapet är vackert, mjuka linjer och bedövande grönt. Omväxlande kullar och dalar, något slättlandskap har jag knappast sett. Kustlandskapet är tufft med klippor och höga stup i strandlinjen. För er som varit i republiken Irland, Wales eller Skottland skulle vyerna kännas bekanta. Föresten så ser man ingen större skillnad

mellan republiken Irland och Nord Irland för uppe i norr flaggar man företrädesvis med den gröna, vita och orange flaggan. Det är Irlands flagga medan den brittiska bara syns på officiella platser. De grå husen ute på rena landsbygden syntes vara växta direkt ur marken och för den yttre betraktaren så flyter de väl in i landskapet. Om det alltid var så ombonat vet jag inte för vid ett tillfälle då jag besökte en pub på en liten ort så var golvet där bara jordstampat.

Jag får tillstå att jag hade en pirrande känsla i maggropen första gången som jag landade på flygplatsen i Belfast och väl inne i hallen var säkerhetspådraget kompakt. Soldater bevakade oss, iklädda gevär och skyddsutrustning. Jag hade en beställd taxi som skulle ta mig till Derry och föraren var en sådan där mysfarbror som pratade och berättade mest hela resan. Han berättade med stolthet om sin son som var fotbollsproffs i en av de främre klubbarna på ön. Han tog också upp förhållandet på ön som antagonismen mellan protestanter och katoliker. Han förklarade hur svårt det var att få slut på eländet fast en klar majoritet så önskade. Men det är också mycket pengar i det hela. Pengar och uppmuntran att fortsätta kommer utifrån. IRA-männen har en god ekonomi, långt bättre än de skulle ha som vanligt arbetande. Andra tjänade pengar på att vara fritidspoliser med höga riskpremier. Därtill kommer att grupperna tjänar pengar på fastighetsmarknaden. Man skrämmer iväg folk som då säljer billigt och så låter man området bli osäkert igen och då stiger värdet på fastigheterna. Så blandat med en slags ideologi rådde en fasansfull cynism.

Här och var utefter vägen fanns det så kallade chikaner med betongbunkrar som ibland var bemannade för kontroll av de resande. Det var alltid lika bra att ha passet lätt tillgängligt. Inne i Londonderry råkade man också utföra kontroller mest varje dag. Betongsuggor var uppställda. Två tre man med skarpladdade automatgevär siktade på en medan en annan kontrollerade de som var i bilarna.

Polisstationer och militärförläggningar såg ut som bunkrar. Inga fönster ut mot gatan och kringgärdade med en gissningsvis 6 meter hög mur som i sin tur hade ett flera meter högt staket på toppen.

Men människorna som jag träffade i arbetet och på fritiden var genomgående vänliga. De föreföll generade för att gästfriheten inte var vad den borde vara. Dessutom kunde man märka att alla på något sätt ville ta hand om en och skydda en mot den destruktivitet som påtagligt fanns runt omkring. Visst kunde man naturligtvis vara på fel plats vid fel tillfälle men egentligen så utgjorde jag som besökare inget primärt mål för någondera parten.

Man pratar om att det är ett religionskrig som råder, katoliker mot protestanter, men så resonerar inte de flesta på ön. Det är istället ett krig mellan rika och fattiga. Stora delar av befolkningen har haft det fattigt i långa tider. Vi har väl alla läst om då potatisskördarna slog fel och om hur då folket svälte. Är det för trångt och eller födan inte räcker så blir det en uppdelning i minst två läger som då kan kriga mot varandra. Då gäller det att hitta en klar linje mellan sidorna. Det kan vara vita mot svarta, en religion mot en annan religion och så vidare. Hade det varit så att mat och utrymme räckt till alla så hade det sannolikt inte varit något krig. Irland var i alla fall kulturens och kunskapens högborg i Europa på 15 och 16-hundratalen och det var i de irländska klostren som kunskapen fanns. Dessutom är Irland det enda land/region som inte startat ett krig på främmande mark.

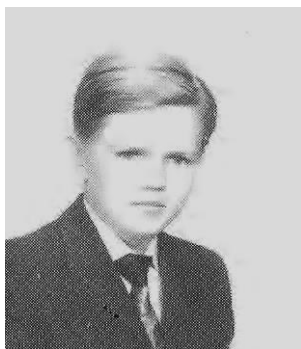
Min första natt på Nord Irland var omtumlande. Strax efter sängdags så small en bilbomb. Avståndet till bomben var sisådär 250 meter. Hela hotellet skalv och jag trodde att fönsterrutorna skulle flyga in. Ingenting sådant hände dock men rädd blev jag. Ytterligare en bomb kreverade vid ett annat tillfälle, på en annan av mina resor till Derry. Vi, en amerikan och jag, skulle just lämna fabriken för att åka till hotellet. Avståndet var ett par kilometer. På vägen fanns en militäranläggning och det var utanför den man sprängde en bil. Vi blev

snart stoppade och fick återvända till fabriken. Ett par timmar senare var vägen fri och vi kunde åka till vårt demolerade hotell. Våra rum var ok men restauranten hade blivit väl luftig men gick att använda. Som tröst för oss boende så var barens varor gratis för kvällen.

Den totala skräcken upplevde jag dock inte på Nord Irland utan i Holland dit amerikanen och jag åkte strax efter den andra bomben. Vi hade kommit med tåg till Rotterdams station där vi skulle byta tåg för färd mot Dordrecht. Vi var i sällskap på stationen med ett antal fotbollsfans och då vi gick i en tunnel mellan perrongerna så var det en av dessa som smällde av en smällare av större format. Då var jag för en split sekund säker på att min sista stund var kommen. Spänningen från den andra bomben hade inte släppt. Det där med bomber är otrevligt och sedan min tid på Nord Irland har jag ingen förståelse för nyårssmällandet.

Nu är det lugnare på ön och väl är väl det. Förhoppningsvis ska folket få läka sina sår och komma till fred och ro uppe i norr. Jag åker gärna tillbaka till ön och min önskan skulle då vara att resan varade i flera veckor så att jag hann med hela ön, få ta del av öns skönhet igen och av de framgångar som man vunnit genom ett intelligent utnyttjande av möjligheterna inom EU.

5117 Jarl Jönsson

Föreningsfakta

Nu är det dags igen för inbetalning av medlemsavgiften, se bifogat inbetalningskort.

År 2000 gick det ut en påminnelse till 202 st som ej betalat 1999 års avgift, av dessa betalade 13 st.

Det senaste årsmötet tog beslut om att det ständiga medlemskapet inte skulle gälla för det nya millenniet, varför även ständiga medlemmar får en medlemsavgift på 100 kr. Även i år påminner vi de som glömt att betala genom att markera detta på inbetalningskortet.

Data för aktuellt år	01	00	99	98	97	96	95
Tidningen har gått ut till adresser	768	788	790	793	800	790	801
Så här många har betalat m-avgift	535	546	537	541	554	507	517
Efter en påminnelse så här många		559	573	563	568	542	542

Via inbetalningskortet kom det in 26 st e-postadresser, 22 adressändringar och 30 hade ändrade telefonnummer.

Lägg inte inbetalningskortet åt sidan!

5746 Rolf Olsson

Ringar till salu!

Några av er har frågat om FFV-ringen kan köpas. Går alldeles utmärkt!

Pris inkl moms och inskription med 16-18 tecken (varierar med diam) tillkommer frakt & postförskott: Lev tid 4-5 veckor.

- ☐ Silver 950:-
- ☐ Guld (röd) 2200:-
- ☐ Vitguld med guldkant (röd) eller guld (röd) med vitgulds kant 2600:-

Beställning skall innehålla: Diam (provas lämpligen med mall hos guldsmed), inskription, variant, adress.

Beställes med benämning **FFV-ring** från:

SPORRONG AB, Box 1701, 183 17 Täby

IN MEMORIAM

Sedan föregående Propellerblad har det kommit till styrelsens kännedom att följande avlidit:

5226	Bo Valfridsson	2000-05-13
5317	Sigvard Eneskans	2000-08-17
5755	Stieg Svensson	2001-05-22
PE02	Gösta Gustavsson	2000-08-20

Frid över deras minne.

